

I højesteretsdommer *Sveinbjörn Jonssons* artikel i NTfK 1957, hefte I, s. 120 ff., foretages følgende rettelser:

Side 120 linje 10 f.n. står „var 1420 av de“ skal være „var 233 av 1420“.

Side 121 linje 6 f.o. står „folkeskikke“ skal være „sømmelighet“.

Side 122 linje 7 skal tilføjes „58/1954“ efter ordet „rusdrikklov“.

Side 125 linje 4 f.o. står „lovlig“ skal være „med lov“.

Side 125 linje 23 f.o. står „lov“ skal være „love“. Samme linje står „av lov“ skal være „av den lov“.

Side 126 linje 3 f.o. står „varetekt“ skal være „forvaring“.

Side 126 linje 5 f.o. står „varetektsopphold“ skal være „forvaringsopphold“.

Side 126 linje 11 f.n. står „kapitel“ skal være „stykke“.

Side 128 linje 24 f.o. står „en sak“ skal være „en slik sak“.

Side 129 linje 9 f.o. står „vanlig folkeskikk“ skal være „sømmelighet“.

Side 129 linje 15 står „En minister“ skal være „Ministeren“.

Side 129 tilføjes efter tavlen „Reykjaviks indb. i året 1956, 65 tus.“

Side 130 linje 2 står „1946“ skal være „1946—1952“.

Side 130 i 9. spalte står „varetektsarrest“ skal være „Hæfte“.

Side 130 i spalten „Dømte tilsammen“ står for året 1946 „114“ skal være „122“.

Side 130 tilføjes efter tavlen:

„Islands indb. 1946, 132750	Reykjaviks	51000
1947, 135935	„	53836
1948, 138502	„	55037
1949, 141042	„	56507
1950, 144293	„	57563
1951, 146540	„	59010
1952, 148938	„	60321“.

Litteratur.

Biltillgrepp i Stockholm. En kriminalstatistisk undersökning av *Ivar Agge* och *Gunnar Fredriksson*.

Afhandlingen, der ikke er offentliggjort, men foreligger duplikeret, er tilstillet interesserede organisationer og persongrupper. Undersøgelsen omfatter alle i Stockholm forøvede fuldbyrdede „biltyerier“, som i løbet af 1953 kom til Stockholms politis kendskab, samt gerningsmændene til disse lovovertrædelser. Begrebet „tillgrepp“ omfatter såvel stöld (sv. strfl. 20 kap. 1—4 §§) som egenmäktigt förfarande (6 §). Hovedparten af disse tilegnelser betragtes i Stockholm som egenmäktigt förfarande.

Det samlede antal stjålne biler udgjorde 967, hvoraf 811 personbiler, 65 varevogne, 87 lastbiler og 4 busser. Tyveririsikoen pr. 1000 biler

af den registrerede bilpark var for personbiler 20 og for de øvrige biler 12. De mest eftertragtede mærker var Opel, 182 stk., folkevogne, 92, og Citroen, 84. Tyveririsikoen var størst for Kaiser (hvor dog de absolutte tal var små), efterfulgt af Citroen, Opel, Vauxhall og folkevogne repræsenteret med noget lavere tal. For personvognenes vedkommende var tyveririsikoen 3 gange så stor for efterkrigsvogne som for ældre modeller. De fleste biltyverier fandt sted lørdag og fredag, medens tirsdag havde det laveste antal biltyverier. Kun 10 % af bilerne blev stjålet fra garager eller anden opbevaring i hus.

15 % af bilerne blev alvorligt beskadiget, men kun nogle få % totalt ødelagt. Af de 804 personer, som blev dræbt ved trafikulykker i Sverige i 1952, blev 2 kørt ned af biltyve. I 2 tilfælde kørte biltyvene sig selv ihjel. Risikoen for trafikulykker er antagelig mindst 70 gange så stor for stjalne vogne som for andre.

Det hyppigste formål med biltyverierne synes at have været fornøjelsesture, men også rejser, anvendelse til indbrudstyverier og nogle få tilfælde af tyverier i forbindelse med flugt forekommer. Kun 4 af de stjalne biler blev solgt.

26 % af biltyverierne blev opklaret, d. v. s. at gerningsmændene blev pågrebet og skyldspørgsmålet afgjort bekræftende. Antallet af gerningsmænd udgjorde 303 mænd og 14 kvinder, hvilket vil sige, at 5,5 % af alle mænd og 2 % af alle kvinder, som i 1953 i Stockholm blev fundet skyldige i lovovertrædelser, havde forøvet biltyverier enten alene eller sammen med andre lovovertrædelser.

Biltyverierne er efter undersøgelsen en typisk ungdomslovovertrædelse. Hyppigheden er størst i 17—20 års alderen, hvor ca. $\frac{1}{5}$ af de mandlige lovovertrædere i Stockholm begår sådanne lovovertrædelser; i aldersgruppen over 21 år er hyppigheden kun 3 %.

Til trods for den lave alder forekommer tidligere kriminalitet, hvis dette begreb tages i meget vid betydning, hos 80 % af samtlige biltyve. Tallet er lavest hos de 15—18-årige (75 %) og størst hos de over 24-årige (84 %). I teksten konstateres det — fejlagtigt — at dette ikke er tilfældet.

Mere end halvdelen af biltyverierne blev forøvet af 2 eller flere personer, i reglen af 2 eller 3, men egentlige bander fandtes ikke i materialet. Spirituspåvirkning forelå ved ca. $\frac{1}{10}$ af tyverierne, hyppigst hos de ældre. De mest hårdnakkede biltyve anvendte ikke spiritus i forbindelse med bilkørslen.

Det er et interessant oplæg til en mere indgående undersøgelse af biltyverierne, den svenske undersøgelse giver. Nogen egentlig statistisk analyse af materialet er ikke givet og næppe tilsigtet, og vurderingen af tabelmaterialet forekommer ikke altid overbevisende. Forfatterne er selv opmærksom på, at et vigtigt område for en undersøgelse af biltyverier — undersøgelsen af gerningsmændene — kun er stedmoderligt behandlet, fordi oplysningerne i det foreliggende materiale har været særdeles sparsomme. De peger med rette på betydningen af follow-up-undersøgelser. Kun ad den vej kan man få et solidt

grundlag for en kriminalpolitisk vurdering af problemet. Der synes for tiden at være en vis fællesnordisk interesse for dette specielle felt inden for de kriminalpolitisk orienterede forskningsområder, som kriminologien kan bidrage til at belyse. Man vil med spænding afvente mere dybtgående behandlinger af emnet, efter at Agge og Frederiksson har givet en første kortlægning af feltet.

Karl O. Christiansen.

Report of the Committee on Maladjusted Children. Her Majesty's Stationery Office, London 1955. 180 s.

Charles L. C. Burns: Maladjusted Children. Hollis & Carter, London 1955. 80 s.

Den engelske Education Act af 1944 anerkendte de tilpasningsvanskelige børn som een af de grupper, for hvilke der måtte tilrettelægges særundervisning, og i 1950 nedsatte den engelske undervisningsminister en kommission, hvis opgave var at undersøge de lægelige, pædagogiske og sociale problemer i tilknytning til tilpasningsvanskelige børn med henblik på disses behandling inden for undervisningsvæsenets rammer.

Kommissionen fremhæver forsigtigt, at vort kendskab til tilpasningsvanskeligheder idag er for ufuldstændigt til, at begrebet nøjere kan defineres, og indskrænker sig — ligesom vor egen ungdomskommissions betænkning om den tilpasningsvanskelige ungdom — til en beskrivelse af tilpasningsvanskelighedernes vigtigste symptomer og årsager.

I betænkningen fremsættes en række forslag til en mere effektiv behandling af tilpasningsvanskeligheder, først og fremmest en omfattende udbygning af børnerådgivningsklinikkerne (child guidance clinics) og et snævert samarbejde mellem disse og skolelægerne og skolepsykologerne. Kommissionen pointerer, at behandlingen så vidt muligt bør ske ambulant, eventuelt i forbindelse med henvisning til dagskoler eller anden særundervisning. Det fremhæves som en mangel ved det nuværende system, at der ikke er mulighed for at gennemføre en efterforsorg for tilpasningsvanskelige børn, når disse forlader skolen, og en lovændring på dette punkt anbefales. Der lægges endvidere stor vægt på etablering af en specialuddannelse af den medarbejderstab, som skal beskæftige sig med problembørnene, og på det præventive område anbefaler kommissionen et aktivt propagandaarbejde.

Kommissionens kommissorium har som det fremgår af ovenstående begrænset undersøgelserne til de yngste aldersgrupper i relation til undervisningsvæsenet, og betænkningen berører derfor kun periferisk problemerne omkring ungdomskriminaliteten. —

Charles L. C. Burns, som er ledende psykiater ved Birmingham Child Guidance Service, har skrevet en lille populær bog om tilpasningsvanskelige børn, som kommissionen uden tvivl ville finde vel-

egnet som middel til at få befolkningen med i bestræbelserne efter en tidlig diagnosticering af tilpasningsvanskeligheder. Den er let fordøjelig, levende, illustreret med praktiske eksempler og tilstrækkeligt kortfattet til at vække læserens appetit efter mere oplysende stof af samme art.

Jon Johnsen.

Douglas G. Browne: The rise of Scotland Yard. A History of the Metropolitan Police. George G. Harrap & Co. Ltd., London 1956. 379 sider.

Efter de memoirebøger med tilknytning til Scotland Yard og de mer eller mindre journalistisk prægede skildringer af Yardens arbejde, der i de senere år i stort tal har set dagens lys, kommer her for første gang en historisk skildring af politiet i det britiske verdensriges hovedstad fra den første spæde begyndelse i det 12. århundrede til årene efter den anden verdenskrig. Metoden er vel ikke strengt videnskabelig, omend en række af de benyttede kildeskrifter citeres, kommenteres og undertiden også vurderes kritisk, men til gengæld er det lykkedes forfatteren at give en let læselig og livfuld, omend i visse afsnit lovlig omstændelig, skildring af udviklingen indenfor Metropolitan Police, idet hovedvægten er lagt på en påvisning af de politiske forhold og begivenheders betydning for politiet og hele sammenhængen og vekselvirkningen mellem udviklingen indenfor dette og andre områder af samfundslivet.

Forløberne for et regulært politi var de såkaldte „Bow Street Runners“, oprindeligt organiseret og ledet af halvbrødrene Henry og John Fielding i midten af det 18. århundrede; de var civilklædte, og det lykkedes dem at rydde godt op blandt Londons tyvebander. Det var John Fielding, der forøvrigt siden sin ungdom var blind, som i 1771 for første gang i det britiske politis historie lod fremstille stikbreve med beskrivelse af gerningsmændene til et røverisk overfald og drab og sendte disse breve til alle postmestre i England, Edinburgh og Dublin. Stikbrevene førte til pågribelsen af 6 af de efterlyste, der alle var jøder fra Centraleuropa. Dette førte videre til udgivelsen af regelmæssige efterlysningslister, og i 1786 kom det første nummer af „The Public Hue and Cry“, forløberen for „Police Gazette“, en nyskabelse, der muliggjorde et snævrere samarbejde mellem de retshåndhavende myndigheder i storbyen og i det øvrige land.

Senere, omkring århundredskiftet, oprettedes flodpolitiet og den første uniformerede styrke, den ridende patrulje, populært kaldet „The Readbreasts“, men om noget egentlig organiseret politi var der stadig ikke tale, og der skulle en serie grufulde og opsigtsvækkende rov mord i 1811, udødeliggjort gennem De Quincey's „Murder considered as One of the Fine Arts“, til for at vække myndighederne til dåd. En række skandaler, undersøgelseskomiteer og forslag måtte man dog opleve, før det i 1829 lykkedes den daværende indenrigsminister,

Sir Robert Peel, at skære igennem traditioner og intriger, løsgøre de forskellige politiorganer fra de enkelte dommers indflydelse og samle og nyorganisere dem i eet korps under en fast ledelse og under indenrigsministerens kontrol og ansvar. Bemærkelsesværdigt er det, at den allerførste almindelige instruks for The Metropolitan Police klart stillede dettes præventive funktion i spidsen, idet forhindring af forbrydelser sattes som det principale mål.

Først langt senere, i 1842, udskiltes et egentligt kriminalpoliti, „Detective Branch“, efter at politiets indsats ved opklaringen af et par mordsager var blevet underkastet en sønderlemmende kritik i pressen med det ærværdige „Times“ i spidsen. I 1878 reorganiseredes denne afdeling og fik det navn, den bærer den dag i dag: Criminal Investigation Department (CID).

En række mere bemærkelsesværdige sager og begivenheder i London-politiets historie passerer revy, placeres i den historiske sammenhæng og får den omtale, der tilkommer dem efter deres betydning. Læseren får besked om oprindelsen til de bekendte McNaughten rules, på hvilke britisk strafferets utilregnelighedsbegreb den dag i dag bygger. Der fortælles om det første tilfælde, hvor ballistiske undersøgelser var afgørende i en straffesag: det lykkedes i 1879 at påvise, at kugler fra to drab med 3 års mellemrum var affyret af et og samme våben, og en mand, der var dømt for det første mord, men benådet til livsvarigt fængsel, blev således rehabiliteret. I 1888 fandt de berygtede Whitechapel-mord sted, begået af den navnkundige „Jack the Ripper“, hvis identitet aldrig er blevet afsløret.

Fingeraftrykssystemet indførtes kort efter århundredskiftet og satte dermed en stopper for de mange fejlidentificeringer, der undertiden — som i den opsigtsvækkende Beck-sag, der rystede den hos befolkningen gennem årelange anstrengelser oparbejdede tillid til de retshåndhævende myndigheder — kunne føre til justitsmord. I 1905, langt tidligere end i de nordiske lande, blev for første gang i Englands retshistorie et fingeraftryk, fundet på gerningsstedet for et rovmord, benyttet som fældende bevis mod den tiltalte (sagen mod brødrene Stratton). I 1910—11 huserede bander af flygtede russiske anarkister i London og udkæmpede voldsomme ildkampe med politiet, som i den anledning havde måttet fravige et af dets helligste principper og lade sig bevæbne. Den første verdenskrig var en hård belastning for London-politiet, og med det stigende prisniveau og de dårlige lønninger opstod der udbredt misfornøjelse i styrken, som endog i 1918 og 1919 resulterede i to regulære strejker; den første blev bilagt ved forhandling, men overfor den anden førte regeringen og The Commissioner en hård og håndfast politik, der førte til strejkens sammenbrud i løbet af få dage, og samtidig kom styrken af med de mest yderliggående agitatorer, der stræbte efter at gøre den af myndighederne ikke anerkendte fagforening til et magtinstrument; forholdene faldt i lave, og styrken fik både lønforbedringer og den forhandlingsret, som den havde et billigt krav på.

Den, der vil studere Londons og specielt dens politis historie, kommer ikke uden om denne bog, men også den læser, der i almindelighed interesserer sig for politiets udvikling, organisation og arbejde, kan finde meget både belærende og underholdende stof i bogen.

A. Haslund.

Belton Cobb: Critical Years at the Yard. Faber & Faber Ltd., London, 1956. 240 sider.

I denne beretning om den mest kritiske periode i Scotland Yards historie er personer og begivenheder historisk korrekte, men forf., der tidligere har skrevet en række kriminalromaner, har anvendt en fri og dramatisk form, som sætter konflikterne op i skarpt relief og gør persongalleriet mere levende og menneskeligt.

Indledningen til kriserne var „The Road Case“, hvor Inspector Whicher blev tilkaldt til opklaring af mordet på en 5-årig dreng i en lille by udenfor London, efter at det lokale politi først havde kludret med sagen og forset sig på tjenestepigen som den skyldige. Whicher arresterede en stedsøster, men kunne ikke mod hendes benægtelse skaffe det afgørende bevis, hvorefter hun blev løsladt under sagen. Dette blev af offentligheden og pressen slået op som et stort nederlag for det nylig oprettede kriminalpoliti, og Whicher, hvem allehånde uhæderlige motiver lagdes til last, måtte til sidst tage sin afsked, nedbrudt på sjæl og legeme. Lidet hjalp det ham, at han sandsynligvis havde haft ret i sin bedømmelse af sagen; i hvert fald tilstod stedsøsteren nogle år senere af religiøse grunde, at det virkelig var hende, der i jalousi havde skåret halsen over på den lille dreng, hvorefter hun dømtes på sin tilståelse og tilbragte 20 år i fængsel.

Den næste krise var langt farligere, fordi den angik — ikke korpsets duelighed, men dets moral. Tre af dets mest betroede opdagere var kommet ind i et samspil med en bande drevne og hensynsløse forbrydere, der havde specialiseret sig i bedragerier i forbindelse med spil på væddeløbsheste, og de havde modtaget store bestikkelser for at advare forbryderne, når der kom anmeldelser og blev udstedt arrestordrer. Også en fjerde mand, chefens næstkommanderende og mest betroede medarbejder, blev af banden beskyldt for at være i ledtog med dem og have modtaget penge, men han klarede frisag. Den ene af de dømte politimænd var kommet i klørne på banden, fordi han havde kautioneret for sin broders gæld og stod og manglede 60 £ til at klare sine forpligtelser; han forsøgte mod reglerne at låne beløbet af en af sine underordnede, men denne, der allerede var inde i ulovlighederne, henviste ham til at låne pengene hos en af bandens medlemmer, og da han først var kommet i saksen, slap banden ikke sit tag i ham, — metoder, der kendes igen fra senere tiders bestikkelsessager, også i mindre skala fra vor hjemlige „Edderkop-sag“. Sagen giver et klart indblik i, hvor let grænsen mellem det tilladelige og det utilladelige kan overskrides, når politifolk som et nødvendigt

led i deres arbejde må opsøge forbryderne i deres eget milieu, drikke med dem og omgås dem mer eller mindre venskabeligt, — en fremgangsmåde som i visse arter af sager er nødvendig, hvis der overhovedet skal kunne fremskaffes resultater.

Disse episoder i Yardens liv, der med eet slag reducerede staben af ledende og trænede opdagere til et minimum og rettede et lammende slag mod politiets prestige, er levende og dramatisk genfortalt og i deres forløb og opklaring mere spændende end den mest drevne kriminalnovelle.

Den tredje krise kom få år efter, men var ikke af alvorligere karakter og kunne hurtigt besværges. For at skaffe resultat i en sag om fosterfordrivelse tog en af Yardens inspektører, inspireret af den nye chef, der havde studeret politimetoder ved Sûreté i Paris og der lært mindre ortodokse fremgangsmåder, sin tilflugt til anvendelse af en agent provocateur og gik endda så langt, at et opdigtet brev fra den angivne „forfører“ blev produceret og forevist for den mistænkte læge. Denne blev ganske vist dømt for forsøg på fosterfordrivelse, men både forsvarer og dommer fremkom med skarpe kommentarer til politiets metoder, der var ganske uforenelige med britisk tankegang, og da pressen fik fat i sagen og gik på skalpejagt, måtte indenrigsministeren afgive en erklæring om, at sådanne metoder ikke fremtidig ville blive anvendt — uden hans godkendelse i hvert enkelt tilfælde.

Den sidste krise i den epoke på 29 år af Yardens liv, som bogen beskriver, udløstes af Whitechapel-mordene, — den serie af drab på prostituerede kvinder i Londons Eastend med lemlæstelse af ligene, som tilskreves den ukendte „Jack the Ripper“. Pressen faldt over politiet og klagede over, at sagerne behandledes rutinemæssigt, uden initiativ og opfindsomhed og uden, at politiet søgte aktivt samarbejde med befolkningen. Angrebene stilnede først af, efter at The Commission havde måttet søge sin afsked, og drabene af en eller anden grund var hørt op.

Som modstykke til de uduelige, svage eller ligefrem korrupperede politimænd, der drages frem i søgelyset i forbindelse med de onde tider, Londoner-politiet gennemlevede, fremhæver forf. een mand, Superintendent Frederick Williamson, hvis dygtighed, ubestikkelighed og flid gennem de 29 år bidrog afgørende til at overvinde alle vanskeligheder. Williamson var en venlig og hjælpsom mand, som af naturen var tillidsfuld overfor sine medarbejdere, hvis svigten ramte ham personlig meget hårdt og forbitrede hans sidste år.

Politiet overlevede alle kriserne og befæstede efterhånden sin position i offentlighedens bevidsthed som et uundværligt led i samfundsmaskineriet og en garanti for borgernes sikkerhed.

A. Haslund.

Edward N. Bliss, jr.: Defense Investigation. Charles C. Thomas, Publisher, Springfield, Illinois, USA. 1956. 281 sider.

Forfatteren til denne bog er hverken jurist, kriminolog eller politimand. Han har i bogform samlet sine erfaringer fra et efter vore forhold ejendommeligt embede, idet han er undersøger — chief investigator — for den offentlige forsvarers kontor i Los Angeles. Hans opgave er at foretage efterforskninger til støtte for de anklagede og deres forsvarere. Han siger selv i forordet, at hans stilling er enestående og typisk amerikansk, idet han noget naivt og fløt tilføjer: „for hvor i hele verden udenfor Amerika er staten tilstrækkelig interesseret i den enkelte borgers velfærd til at stille de samme midler til rådighed for at bevise hans uskyld som for at bevise hans skyld?“, — en udtalelse, der i hvert fald røber hans ukendskab til retspleje i andre lande, f. eks. de skandinaviske. Det er naturligvis anerkendelsesværdigt, at Los Angeles har ansat en embedsmand, hvis hele opgave det er at råde bod på følgerne af politiets fejl eller manglende objektivitet, og bogen synes at levere bevis for, at dette embede har været i høj grad påkrævet.

Det hele begyndte som en studiekreds i strafferet og kriminalistik, skabt af unge mennesker med højst forskellige beskæftigelser og baggrund: brødkusk, urtekræmmerkommis og student, men samlede i fælles interesse for kriminologi og detektivarbejde; rent tilfældig fik de chancen for at hjælpe forsvaret i en voldtægtssag, og deres amatør-mæssige indsats var så vellykket, at de fik flere sager at undersøge. Efter mange års uegennyttig og ubetalt indsats i retfærdighedens tjeneste lykkedes det overfor de bevilgende myndigheder at trænge igennem med tanken om et særligt undersøgelsesorgan til de tiltaltes beskyttelse, og embedet blev oprettet, i starten for en ussel løn og uden kontor, telefon eller penge til at betale meddelere med, senere accepteret som ligeberettiget organ i forhold til de øvrige retshåndhavende myndigheder. Som nødvendige egenskaber for embedets indehaver nævner forf.: en umættelig nysgerrighed, parret med stor forståelse for sine medmennesker og sympati for „den lille mand“. Forfatteren hævder undersøgerens ret til at udspørge anmelderen og anklagerens vidner inden domsforhandlingen og fremhæver som sin erfaring, at de ofte modificerer deres tidligere udtalelser.

Den første tredjedel af bogen, hvor forf. søger at give en systematisk fremstilling af undersøgerens arbejde og de problemer, han møder, er ikke særlig instruktiv; stilen er bred, fuld af gentagelser, uvæsentlige detaljer, sidespring og godtkøbsbetragtninger, sproget let og ligefremt, undertiden iblandt slangudtryk. Denne del af bogen kan næppe interessere den læser, der er fortrolig med kriminel efterforskning. Resten af bogen, der indeholder, tildels ret korfattede, beskrivelser af en række sager af forskellig art, hvis opklaring forf. har deltaget i, er interessant og undertiden også lærerig læsning.

Tiltaltes procesrklæringer spiller en langt større rolle i den amerikanske strafferetspleje end i vor, idet de ikke blot er afgørende for

den processuelle fremgangsmåde, men i et vist omfang er af bindende virkning også for den materielle afgørelse. I en sag, der kan falde ud til dom for overlagt mord („murder of the first degree“), kan det derfor være afgørende for liv eller død, hvis forsvarerens undersøger kan fremskaffe bevismateriale, der retfærdiggør en tilståelse fra den anklagede om „murder of the second degree“, idet dommen så på grundlag af denne tilståelse kan fældes uden yderligere bevisførelse, og tiltalte kan undgå galgen eller gaskammeret. Det synes at fremgå af enkelte af de beskrevne sager, at tiltalte undertiden vælger denne fremgangsmåde i stedet for at tage chancen for en frifindelse, — en form for retspleje, der for os, som er vant til fri bevisbedømmelse og til en anklagemyndighed, som søger at oplyse sagerne til bunds, også i den tiltaltes favør, må forekomme lidet betryggende. Der er også andre afgørelser, der forudsat at sagens omstændigheder er korrekt og udtømmende refereret, må forekomme ret uforståelige, selvom man tager forskelligheder i straffelovgivning og retsopfattelse i betragtning.

A. Haslund.